

Arbejdernes Boligselskab Gladsaxe Egeparken I + II

Landsbyggefond demonstrationsprojekter
 Forbrugsafregning - integration med huslejeopkrævning

Demonstrationsprojekt	Boligorganisation	ERP-leverandør	Boligafdeling	Antal boliger
Dynamisk varmeregnskab	domea.dk / BSB Svendborg	Unik	Svendborg afd. 2	250
	domea.dk / BSB Svendborg	Unik	Svendborg afd. 4	246
	domea.dk / Haderslev BS	Unik	Skovvænget afd. 16/25	245
Hybridanlæg solceller med batterilager	DAB / HAB II	EG Bolig	Henriksgården	332
	Bo Vest	Unik	Solhusene afd. 3701	172
	Boligkontoret Danmark	EG Bolig	Rødtjørnen afd. 5	106
	Bo Vest / Bo Vita	Unik	Fortvænget afd. 0-50	130
	KAB / Stenløse-Ølstykke BF	Unik	Stengården afd. II	43
	KAB / 3B	Unik	Hedelyngen afd. 0347	159
	KAB / AKB	Unik	Hedemarken	888
Grøn mobilitet	DAB	EG Bolig	Henriksgården	(332)
I alt boliger				2.571

Energirenovering

A
Ny teknologi

Åben standard

Indeklimamåler
Åben standard

Vandmåler
Åben standard

LoRa gateway
åben teknologi

Boligafdelingerne bør sikre sig ejerskab, – alternativt vederlagsfri adgang, til måledata ved etablering af én åben infrastruktur for kommunikation og hjemtagning af måledata.

Ældre gateway
lukket teknologi

Landsbygefonden - Forsikret forbrugsbesparelse

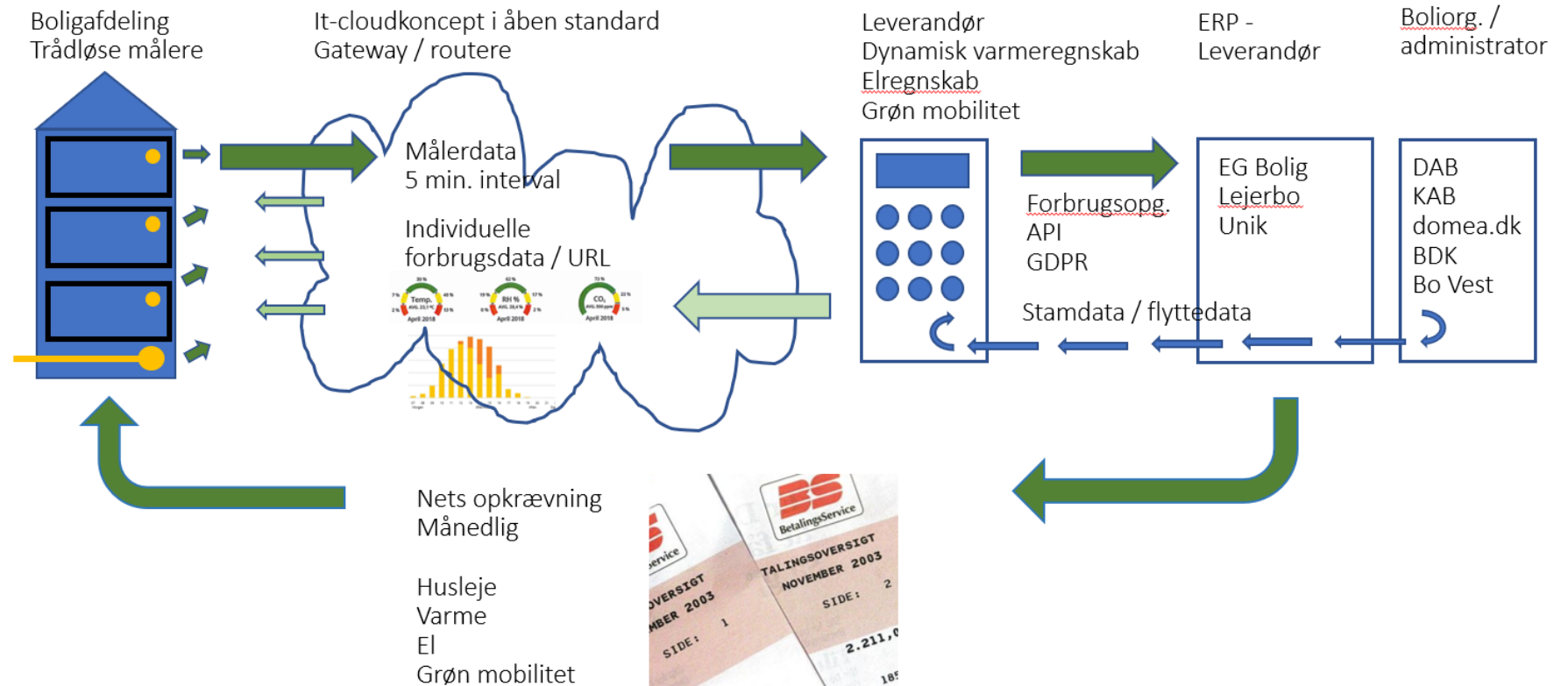
Energirenovering

A
Ny teknologi -
Dynamisk
varmeregnskab

Ny adfærd -
Huslejeintegreret
forbrugsafregning

Landsbygefond demonstrationsprojekter
Forbrugsafregning - integration med huslejeopkrævning

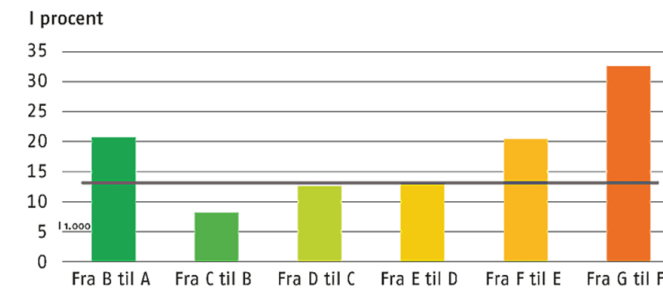
Energirenovering

B Incitament til investering

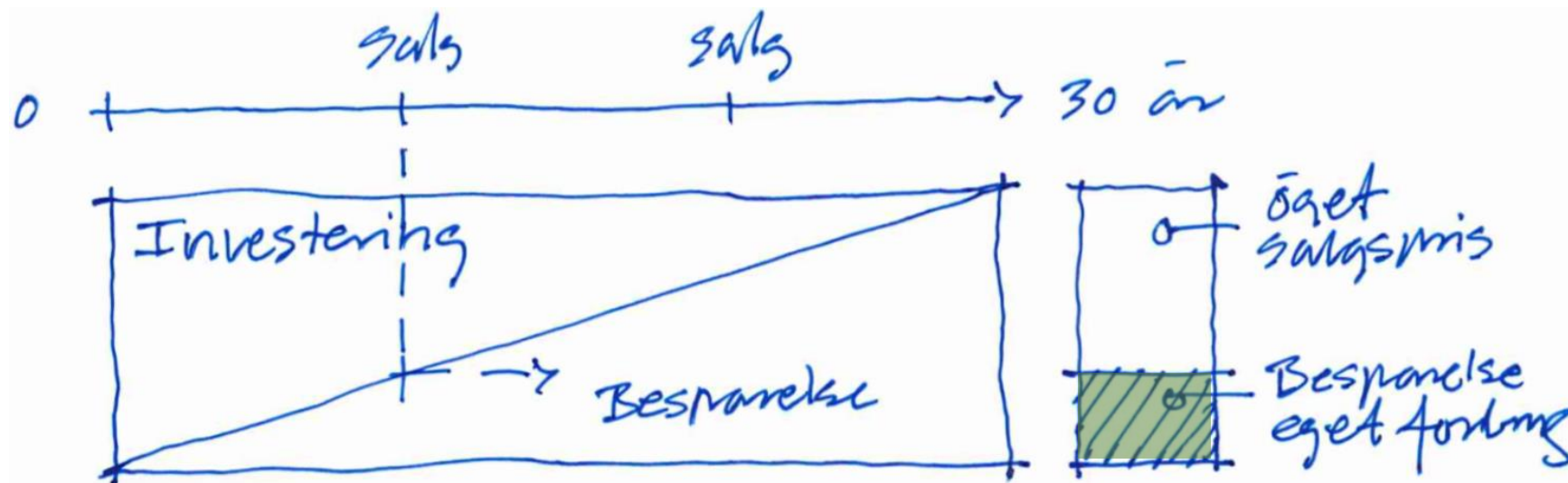
Privat

Den procentvise stigning i salgsprisen ved at gå én energiklasse op

Kilde: Boligsiden, september 2014 og Dansk Byggeri

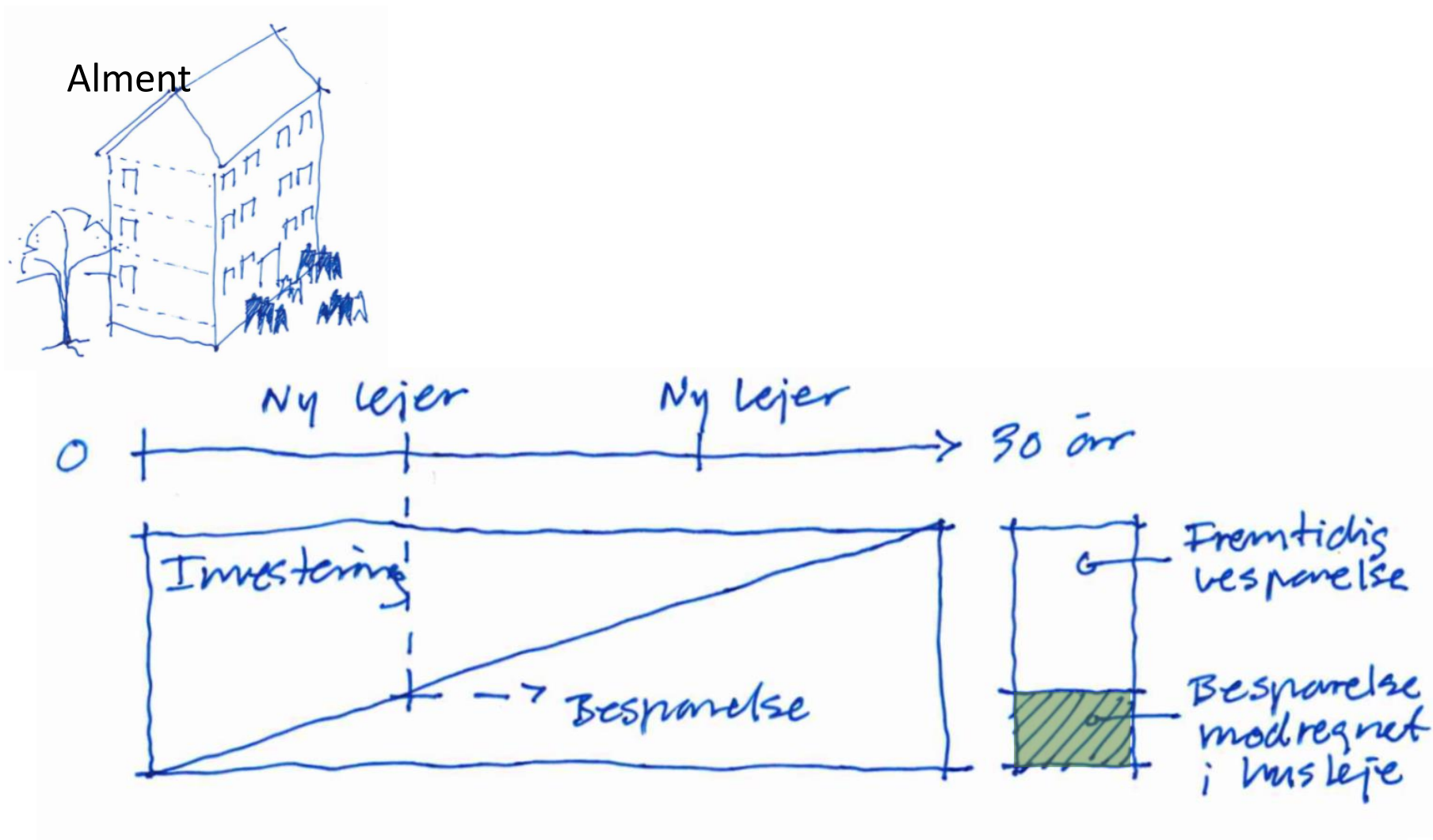
Landsbyggefonden - Forsikret forbrugsbesparelse

Energirenovering

B
Incitament til
investering

Tør man tro på et
besparesestimat
?

Løsning –
Forsikring 1:1

Landsbyggefonden - Forsikret forbrugsbesparelse

Energirenovering

B
Incitament til investering

LBF støttet renovering

Kommunal garanti

Anlægsomkostninger

Gr. 3
(7 %)

Private arbejder - forbedring og modernisering fx

Nye køkkener
Modernisering badeværelser
"Top-up" efterisolering, facade, loft, kælder, sokkel
VE-anlæg

Gr. 2
(6 %)

Følgearbejder - nødvendigt vedligehold mv. fx

Udskiftning af VVS, EL-instal.
Udskiftning af vinduer

Gr. 1
(3,6 %)

Støttet arbejde iht. LBF regulativer fx

Støttet facaderenovering inkl. isolering (33-50 %)
Gavlisolering (kuldebro)
Opretning af betonskadede altaner
Etablering af mekanisk ventilation
Tilgængelighed, elevatorer, ombygning
Miljøarbejder, tryk belysning
Etablering af Dynamisk varmeregnskab

Husleje

Gr. 3

Tillæg til husleje

Gr. 1 + 2

Husleje iht. LBF finansieringsskitse

Kommunal garanti

Landsbyggefonden - Forsikret forbrugsbesparelse

Energirenovering

B
Incitament til investering

LBF støttet renovering

Kommunal garanti + forsikring

Anlægsomkostninger

Gr. 3
(7 %)

Private arbejder - forbedring og modernisering fx

Nye køkkener
Modernisering badeværelser

"Top-up" efterisolering, facade, loft, kælder, sokkel
VE-anlæg

Gr. 2
(6 %)

Følgearbejder - nødvendigt vedligehold mv. fx

Udskiftning af VVS, EL-instal.
Udskiftning af vinduer

Gr. 1
(3,6 %)

Støttet arbejde iht. LBF regulativer fx

Støttet facaderenovering inkl. isolering (33-50 %)
Gavlisolering (kuldebro)
Opretning af betonskadede altaner
Etablering af mekanisk ventilation
Tilgængelighed, elevatorer, ombygning
Miljøarbejder, tryk belysning
Etablering af Dynamisk varmeregnskab

Husleje

Gr. 3

Tillæg til husleje

1:1 forsikret forbrugsbesparelse

Gr. 1 + 2

Husleje iht. LBF finansieringsskitse

Kommunal garanti

Landsbyggefonden - Forsikret forbrugsbesparelse

Forsikringsmodel

Forsikrings-betingelser

Dynamisk
Varmeregnskab

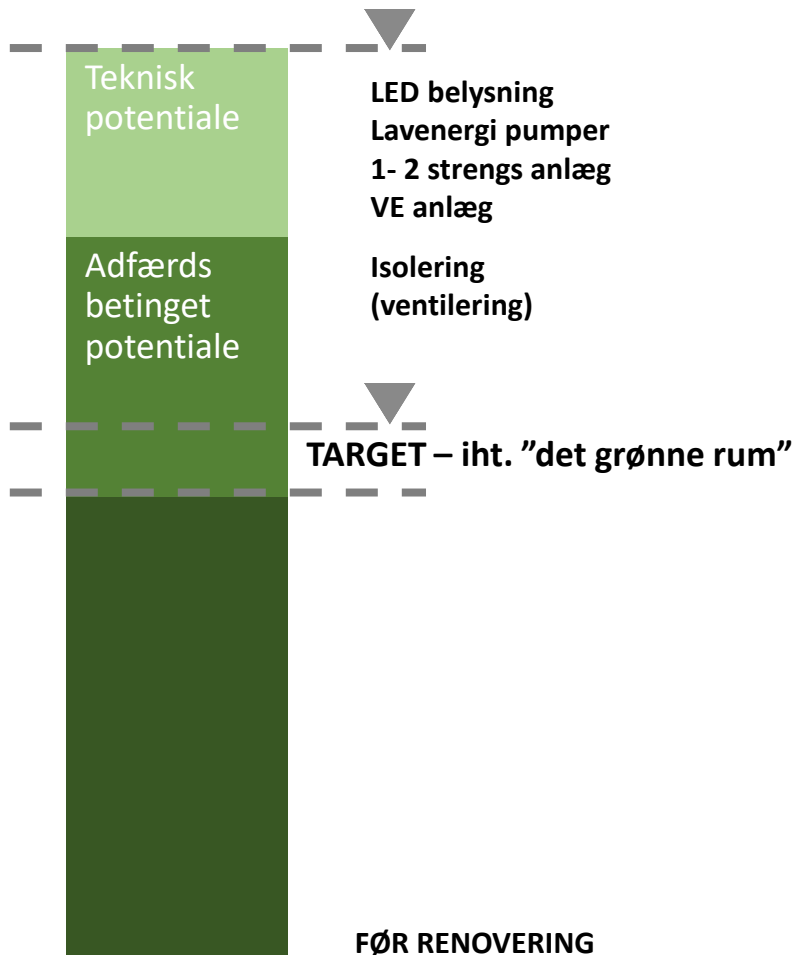
Huslejeintegreret
forbrugsafregning

Udvidet
granskning og
kvalitetssikring

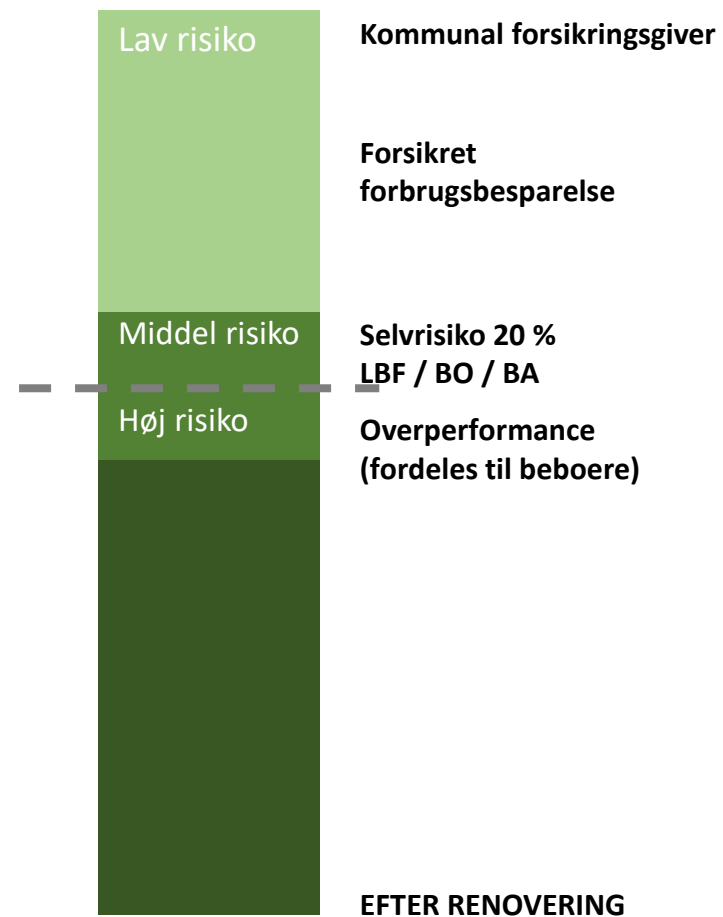
Energirevisor

Driftoptimering

Forbrugsudgift - baseline

1:1 forsikret besparelse – 10 år

Landsbyggefonden - Forsikret forbrugsbesparelse

Energirenovering Hvad kan vi?

Rymsgade 30
Opført 1896

Målsætning
52 kWh – 67 %

Realiseret
79 kWh - 49 %

2010 156 kWh/m²/år

Isolering af tag (tagboliger)
Gavlisolering
Indvendig isolering
Isolering mod kælder
Nye vinduer
Ventilation, varmegenvinding
Solceller

2013 79 kWh/m²/år

Energirenovering Udfordringer

A
Forudsætninger
brister

B
Manglende
incitament til
investering

Tabel 5: Energiforbrug før og efter renoveringen.

	EKS. BYGNING	RENOVERET BYGNING					
		Målt 20 °C	Beregnet 20 °C		Beregnet 22 °C		Beregnet 24 °C
[kWh/m ² /år]	Rumvarme + VBV*	Rum- varme + VBV*	Ventila- tion	Rum- varme + VBV*	Ventilati- on	Rum- varme + VBV*	Ventila- tion
Blok A		70,2	8,0	88,8	8,0	119,4	8,0
Blok B		48,3	2,8	58,6	2,8	75,4	3,1
Blok C		50,1	2,5	60,4	2,5	77,8	2,7
Vægtet total	155,5	60,6		73,6		79	95,3

Energirenovering

A Forudsætninger brister

En mere permanent årsag er, at beboerne har en højere rumtemperatur end de forudsatte 20°C, samt at mange har en tendens til at åbne vinduerne for at få frisk luft, hvilket ikke burde være nødvendigt da den mekaniske ventilation forsyner frisk luft til lejlighederne. Dette skaber ekstra store varmetab, da der i disse tilfælde ikke er varmegenvinding på ventilationen.

.....

Beboerne er generelt meget tilfredse med renoveringen og oplever store komfortforbedringer. Områder af lejlighederne, der før ikke kunne bruges pga. kulde og træk, kan nu udnyttes til fulde. Et sideløbende forskningsprojekt om brugeradfærd har vist, at beboerne har meget forskellige vaner, hvilket som nævnt afspejler sig i energiforbruget. Projektet påviser, at der fortsat er store udfordringer i at få beboere i nyrenoverede boliger til at bruge boligerne mest hensigtsmæssigt i forhold til energiforbrug.

Landsbyggefonden - Forsikret forbrugsbesparelse

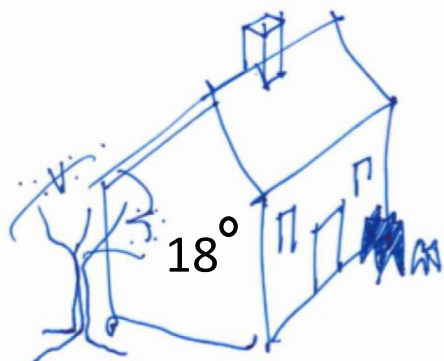
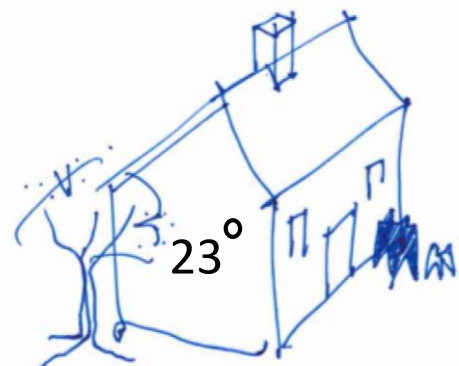
Energirenovering

A
Forudsætninger
brister!

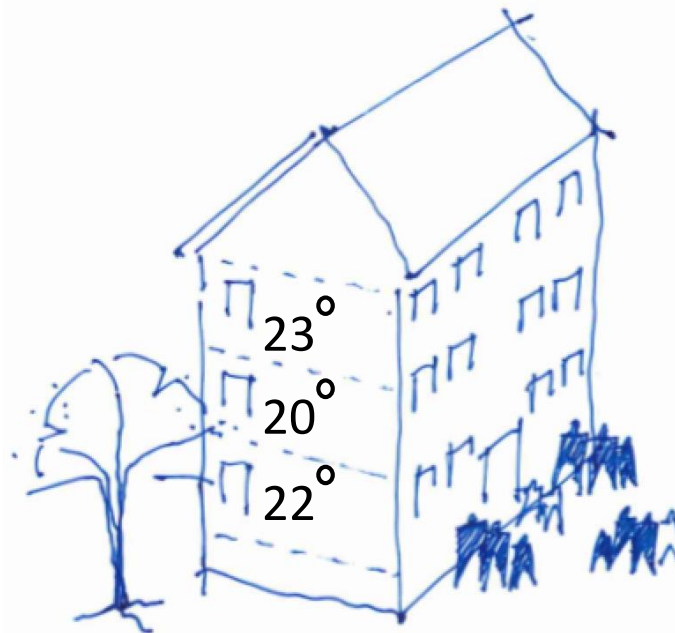
Variert forbrug

Hold 2 grader
under naboen -
Spar 70% på
varmeregningen!

Privat

Alment

Højt forbrug

300 %

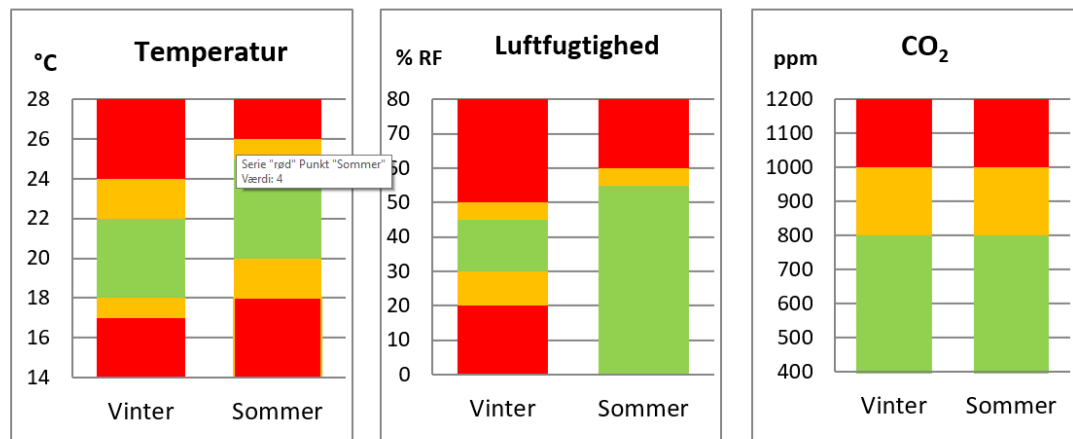
Lavt forbrug

Energirenovering

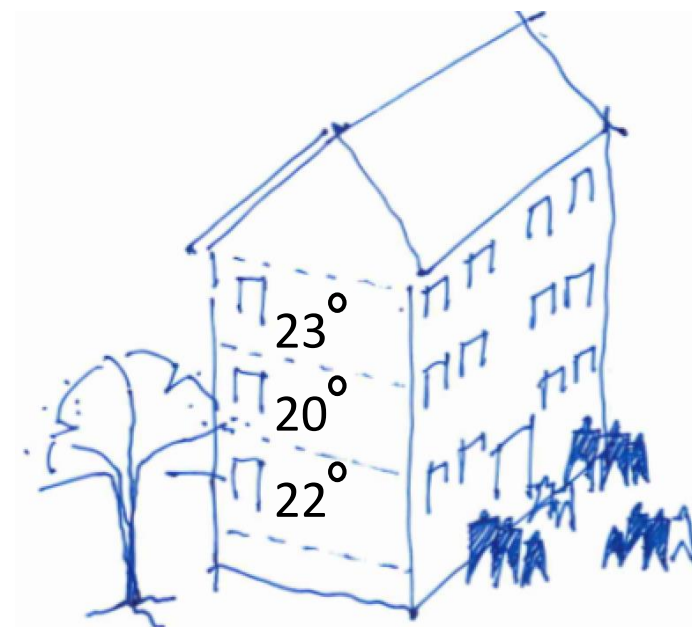
A
Forudsætninger
brister!

Løsning -
Dynamisk
varmeregnskab

Ny forudsætning -
Det grønne rum

Betaling - April 2018:

Landsbyggefonden - Forsikret forbrugsbesparelse

Forsikringsbetingelse	Aktivitet	Mål
Dynamisk varmeregnskab	Huslejeintegreret forbrugsafregning Det grønne rum, 18 – 21 grader	Sikring af forudsætning for energiestimat Styrket incitament for indeklimateadfærd
Energirevision	Udvidet granskning af energiestimater	Standardiseret baseline Realistisk target Krav til kontrol af byggeteknisk energipreformance Krav til kontrol af driftspreformance
Kvalitetssikring af energipreformance	Udvidet bygherretilsyn	Kontrol ved mock up Stikprøvekontrol ved udførelse Kontrol ved aflevering
Kvalitetssikring af driftspreformance	Instruktion af drift	Opfølgning og kontrol af driftsrutiner